

Cauza C-36/20 PPU

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

25 ianuarie 2020

Instanța de trimitere:

Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana (Spania)

Data deciziei de trimitere:

20 ianuarie 2020

Apelant:

Ministerio Fiscal

Intimat:

VL

Obiectul procedurii principale

Expulzarea unui resortisant al unei țări terțe

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Stabilirea aspectului dacă judecătorii de instrucție pot fi considerați o autoritate în fața căreia solicitanții de protecție internațională își pot exprima intenția de a solicita această protecție; în caz afirmativ, determinarea anumitor consecințe juridice care rezultă din aprecierea respectivă

Temeiul juridic este articolul 267 TFUE.

Întrebările preliminare

1) Articolul 6 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2013/32/UE prevede situația în care cererile de protecție internațională sunt înaintate altor autorități care nu sunt competente să le înregistreze în temeiul legislației interne, caz în care

statele membre se asigură că înregistrarea are loc în decurs de 6 zile lucrătoare de la depunerea cererii.

Acest articol trebuie interpretat în sensul că judecătorul de instrucție competent să se pronunțe cu privire la plasarea sau nu în detenție a străinilor în conformitate cu dreptul național spaniol poate fi considerat ca fiind una dintre respectivele autorități [în fața] cărora solicitantii își pot exprima intenția de a formula o cerere de protecție internațională, dar care nu sunt competente să o înregistreze?

2) În cazul în care judecătorul de instrucție este considerat ca fiind una dintre aceste autorități, articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2013/32/UE trebuie interpretat în sensul că acesta trebuie să informeze solicitantii cu privire la organul competent și la modalitatea în care pot formula cererile de protecție internațională și în sensul că, în cazul solicitării protecției, acesta trebuie să notifice organul competent în conformitate cu dreptul național în vederea înregistrării și a soluționării cererii de protecție internațională, precum și autoritatea administrativă competentă, pentru a i se acorda solicitantului măsurile de primire prevăzute la articolul 17 din Directiva 2013/33/UE?

3) Articolul 26 din Directiva 2013/32/UE și articolul 8 din Directiva 2013/33/UE trebuie interpretate în sensul că nu este posibilă plasarea în detenție a resortisantului unei țări terțe, cu excepția cazului în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 8 alineatul (3) din Directiva 2013/33/UE, deoarece solicitantul este protejat de principiul nereturnării din momentul în care își exprimă intenția respectivă în fața judecătorului de instrucție?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

- Articolele 67 și 78 TFUE
- Articolele 18, 19 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene
- Articolele 6, 9, 12 și 26 din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale
- Articolele 8, 9, 10 și 17 din Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională

Dispozițiile de drept național invocate

- Articolul 58 alineatul 4, articolele 61 și 62 și articolul 64 alineatul 5 din Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social [Legea organică 4/2000 din 11 ianuarie 2000

privind drepturile și libertățile străinilor din Spania și integrarea lor socială] (Boletín Oficial del Estado nr. 10 din 12 ianuarie 2000).

- Articolele 2, 3 și 5 din Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria [Legea 12/2009 din 30 octombrie 2009 privind dreptul de azil și protecția subsidiară] (Boletín Oficial del Estado nr. 263 din 31 octombrie 2000).

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 La 12 decembrie 2019, a fost interceptată o barcă în care se aflau VL și alți 44 de bărbați de origine subsahariană, care intenționa să intre în Spania. Ocupanții bărcii au fost îmbarcați pe un vas al Salvamento Marítimo, care a acostat în Gran Canaria în aceeași zi.
- 2 În urma acordării unui prim ajutor umanitar și a asistenței medicale de către Crucea Roșie și Serviciul de sănătate al Insulelor Canare, bărbații respectivi au fost duși la poliție, unde, la 13 decembrie 2019, au fost plasați în detenție și au fost informați cu privire la drepturile lor. La aceeași dată, Subdelegación del Gobierno en Las Palmas [Subdelegația Guvernului în Las Palmas] a adoptat o decizie de returnare a acestora, ca urmare a faptului că au încercat să intre ilegal în Spania, și a solicitat plasarea lor într-un centru de detenție pentru străini (denumit în continuare „CDS”).
- 3 La 14 decembrie 2019, VL a fost adus în fața instanței de trimitere, Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana [Judecătorul de Instrucție nr. 3 din San Bartolomé de Tirajana], pentru ca acesta să dispună plasarea sa într-un CDS. Instanța de trimitere a inițiat o procedură preliminară și a adoptat o ordonanță prin care a acceptat să îl audieze pe VL, care a fost informat cu privire la drepturile sale și a fost asistat de un avocat și de un interpret vorbitor de limba bambara. Acesta a fost informat cu privire la drepturile sale și și-a exprimat intenția de a solicita protecție internațională, susținând că are temeri fondate că este urmărit pentru motive de rasă sau de apartenență la un grup social și pentru motive de război în țara sa de origine, Mali, și că îi este teamă să se întoarcă acolo deoarece ar putea fi omorât. Declarația sa a fost notificată Ministerului Public, care nu s-a opus plasării acestuia într-un CDS.
- 4 În plus, în speranța de a obține un loc de cazare pentru solicitanții de protecție internațională, cererea de protecție internațională a fost transmisă către Comisión Española de Ayuda al Refugiado [Comisia spaniolă pentru asistarea refugiaților], care a menționat că nu exista niciun loc de primire inițială disponibil, dar că s-ar putea să existe locuri de ajutor umanitar la Crucea Roșie. Crucea Roșie a comunicat că avea 16 locuri de ajutor umanitar disponibile, dar că atribuirea acestora trebuia realizată prin intermediul poliției sau al delegației guvernului. În consecință, instanța de trimitere a transmis mai multe adrese organismelor respective în vederea atribuirii locului pentru motive umanitare.

- 5 De asemenea, ca urmare a faptului că VL și celelalte 25 de persoane pentru care s-a solicitat plasarea într-un CDS și-au exprimat intenția de a solicita protecție internațională și că cererea respectivă a fost înaintată unei autorități care nu era competentă să o înregistreze în temeiul legislației interne, a fost adoptată o ordonanță prin care se solicita poliției să transmită documentul corespunzător prin care s-a exprimat intenția de a solicita protecție internațională. Ordonanța menționată a fost adoptată în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2013/33, care prevede că statele membre se asigură că înregistrarea are loc în decurs de 6 zile lucrătoare de la depunerea cererii. În plus, având în vedere că solicitanții de protecție internațională erau lipsiți de mijloace de subsistență, prin ordonanța respectivă s-a solicitat Ministerului Muncii, pentru Imigrări și Securitate Socială, printre alte administrații publice, să le acorde un loc de cazare umanitară.
- 6 Ministerul Muncii, pentru Imigrări și Securitate Socială a comunicat că existau 12 locuri de ajutor umanitar disponibile care trebuiau atribuite solicitanților respectivi pe baza unor criterii de vulnerabilitate. În ceea ce îi privește pe ceilalți 14 solicitanți, printre care se afla și VL, s-a dispus plasarea acestora într-un CDS deoarece nu existau alte locuri de cazare umanitară și nici locuri pentru solicitanții de protecție internațională. Astfel, s-a pronunțat o ordonanță prin care se dispunea plasarea lui VL într-un CDS, în lipsa altei variante de cazare – cu toate că s-a arătat că acesta nu putea fi plasat în condițiile respective –, și soluționarea cererii de protecție internațională în acel CDS. Înainte ca acesta să fie dus la CDS, în fața instanței de trimitere s-a înfățișat un ofițer de poliție pentru a notifica o citație pentru interviul privind cererea de protecție internațională pentru persoanele care au solicitat-o, ca răspuns la adresa menționată la punctul 4 de mai sus.
- 7 La 18 decembrie 2019, Ministerul Public a declarat apel împotriva ordonanței respective. Acesta consideră că ordonanța menționată nu îndeplinește obiectivul pentru care a fost adoptată, și anume returnarea străinului, și că instanța de trimitere și-a depășit atribuțiile deoarece nu este competentă să primească declarația de exprimare a intenției de a solicita protecție internațională. Avocata lui VL a declarat de asemenea apel împotriva ordonanței respective, considerând că acesta nu putea fi plasat într-un CDS, conform Directivelor 2013/32 și 2013/33.
- 8 Ca urmare a faptului că avea îndoieli cu privire la soluționarea acestor apeluri, instanța de trimitere a decis să suspende procedura și să sezeze Curtea cu prezenta cerere de decizie preliminară, solicitând soluționarea sa prin intermediul procedurii de urgență.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 9 Ministerul Public consideră că judecătorul de instrucție nu este competent să primească declarația privind cererea de protecție internațională deoarece acesta nu figurează printre organele menționate de Legea privind azilul, în fața cărora se poate exprima intenția de a solicita azil. Ministerul Public este de părere că

judecătorul de instrucție trebuie să se limiteze să ia în considerare situația de ședere ilegală a străinului atunci când dispune sau nu plasarea acestuia în detenție pentru a asigura returnarea în țara sa de origine. Acesta apreciază că cererea de protecție internațională formulată în fața judecătorului de instrucție nu constituie un motiv suficient pentru a nu dispune plasarea în CDS. De asemenea, în opinia sa, judecătorul de instrucție și-a depășit atribuțiile atunci când l-a întrebat pe resortisantul din țara terță, cu ocazia luării declarației sale, cu privire la această chestiune, și atunci când a căutat o variantă de cazare pentru primirea inițială a solicitanților de protecție internațională, sau, în lipsa ei, o variantă de cazare umanitară.

- 10 VL consideră că judecătorul de instrucție este competent să primească declarația privind cererea de protecție internațională. Acesta apreciază că, având în vedere că plasarea într-un CDS este dispusă pentru a asigura returnarea și că solicitanții de protecție internațională nu pot fi returnați în țara lor de origine, declarația respectivă trebuie să producă efecte din momentul depunerii sale și, în consecință, nu trebuie să se dispună plasarea sa într-un CDS.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 11 Articolul 6 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2013/32 prevede că, în cazul în care cererea de protecție internațională este înaintată altor autorități susceptibile să primească astfel de cereri, dar care nu sunt competente să le înregistreze în temeiul legislației interne, statele membre se asigură că înregistrarea are loc în decurs de 6 zile lucrătoare de la depunerea cererii.
- 12 Instanța de trimitere, Juzgado de Instrucción n.º 3 de San Bartolomé de Tirajana [Judecătorul de Instrucție nr. 3 din San Bartolomé de Tirajana], consideră că judecătorul de instrucție este una dintre respectivele autorități, care, fără a fi competentă să înregistreze cererea în temeiul legislației interne, poate, în temeiul Directivei 2013/32, să notifice autoritățile competente, astfel încât înregistrarea să se realizeze în termenul maxim de 6 zile lucrătoare, prevăzut de directiva respectivă. În opinia sa, în cazul în care Curtea împărtășește această abordare, judecătorul de instrucție ar fi obligat să notifice cererea organului competent să o înregistreze și să o soluționeze, solicitând stabilirea unui termen în acest sens. Astfel, din momentul notificării cererii către organul competent și al înregistrării sale, persoana respectivă dobândește calitatea de solicitant de protecție internațională și este protejată de principiul nereturnării.
- 13 Pe de altă parte, instanța de trimitere subliniază că judecătorii de instrucție, care sunt competenți să dispună sau nu plasarea în detenție a străinilor, trebuie să aibă în vedere în acest sens anumite împrejurări enumerate la articolul 62 din Legea organică 4/2000 din 11 ianuarie 2000 privind drepturile și libertățile străinilor din Spania și integrarea lor socială, printre care figurează riscul neînfrățirii în fața instanței, ca urmare a lipsei domiciliului sau a documentelor de identificare, acțiunile străinului prin care urmărește împiedicarea sau evitarea expulzării,

existența unei condamnări sau a unor sancțiuni administrative prealabile și a altor procese penale sau proceduri administrative de sancționare în curs de soluționare, precum și existența unei boli grave a străinului. Instanța de trimitere apreciază că aceste împrejurări nu sunt enumerate în mod exhaustiv în dispoziția menționată.

- 14 Instanța de trimitere subliniază că, în conformitate cu articolul 26 din Directiva 2013/32, nu este posibilă reținerea solicitanților de protecție internațională. Articolul respectiv face trimitere la Directiva 2013/33, care stabilește la articolul 8 principiul neplasării în detenție cu caracter general a solicitanților de protecție internațională, precum și situațiile în care se impune plasarea în detenție și posibilitatea de a adopta măsuri legislative alternative. Pe de altă parte, articolul 10 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2013/33 prevede că solicitanții aflați în detenție sunt separați de alți resortisanți din țări terțe care nu au depus o cerere de protecție internațională.
- 15 Or, instanța de trimitere consideră că aceste directive obligă toți judecătorii de instrucție să furnizeze informații și să adreseze întrebări cu privire la intenția resortisantului unei țări terțe de a solicita protecție internațională, astfel încât, în cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 8 menționat, să nu se procedeze la plasarea lor în detenție, iar în cazul în care se procedează la aceasta, să se garanteze că solicitanții de protecție internațională plasați în detenție vor fi separați de ceilalți resortisanți ai țărilor terțe care nu au solicitat protecție internațională. De asemenea, declarația de exprimare a intenției în acest sens determină acordarea în favoarea acestora a măsurilor de primire prevăzute în directivele menționate.